

Avizul Comitetului Economic și Social European privind sportul și valorile europene**(aviz din proprie inițiativă)**

(2015/C 383/03)

Raportor: dl Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER

La 10 iulie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

„Sportul și valorile europene”.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 17 iunie 2015.

În cea de a 509-a sesiune plenară, care a avut loc la 1 și 2 iulie 2014 (ședința din 2 iulie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 99 de voturi pentru, 59 de voturi împotriva și 32 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Sportul contribuie la realizarea obiectivelor strategice ale Uniunii, scoate în evidență valori pedagogice și culturale fundamentale și constituie un vector al integrării, în măsura în care se adresează tuturor cetățenilor, indiferent de sex, origine etnică, religie, vârstă, naționalitate, condiție socială sau orientare sexuală. Sportul este un instrument care servește la combaterea intoleranței, a xenofobiei și a rasismului.

1.2. Activitățile sportive le permit tuturor persoanelor să își canalizeze speranțele, în mod constructiv, îmbogățindu-și zestrea de valori cu cele transmise de sport, cum ar fi efortul, solidaritatea și coeziunea. Mai mult, aceste activități asigură bunăstare fizică și intelectuală, contribuind, în același timp, la atenuarea problemelor sociale, prin valorile pozitive pe care le oferă. Din acest punct de vedere, se consideră important ca, în cadrul dezbaterii, să se abordeze și stabilirea unui ansamblu de reguli minime universale de promovare a integrității în ce privește practicarea sportului de către copii și tineri în toate disciplinele sportive.

1.3. Voluntariatul în sport joacă un rol esențial în dezvoltarea sportului de masă și în cluburi; așadar, are o valoare considerabilă din punct de vedere social, economic și democratic. Prin urmare, trebuie promovate voluntariatul și cetățenia activă prin intermediul sportului, inclusiv a sporturilor de iarnă.

1.4. Principiul bunei guvernante și al bunei gestionări trebuie să asigure integritatea în competițiile sportive. În sport, autonomia organizațiilor sportive, care trebuie să își desfășoare activitatea cu respectarea principiilor transparenței, responsabilității și democrației, este o condiție necesară. Prin urmare, toate părțile interesate ar trebui să fie reprezentate în mod adecvat în procesul de luare a deciziilor. Pentru a consolida acest cadru de prevenire general, și așa cum demonstrează un studiu amplu recent elaborat ⁽¹⁾, este esențial să se întărească încrederea între autoritățile naționale și instituțiile sportive pentru a înlesni schimbul necesar de informații între autoritățile judiciare naționale și instituțiile sportive internaționale.

1.5. CESE solicită Comisiei și statelor membre ca, în ce privește inovarea, să difuzeze și să schimbe informații, la nivel european, cu privire la experiențele pozitive și la cele mai bune practici în domeniul creării și sprijinirii de parteneriate strategice între principalele părți interesate din diferite sectoare, pentru a consolida rolul sportului ca forță motrice a inovării și creșterii economice. În acest sens, este foarte important să se înțeleagă în ce mod pot fi exploatate pe deplin beneficiile pe care organizarea de evenimente sportive de amploare poate și trebuie să le aducă regiunilor și orașelor în care acestea au loc. Comitetul consideră că Comisia trebuie să acorde atenție noilor inițiative și metodologii care își fac apariția la nivel mondial și care sunt destinate să ajute regiunile și orașele să lanseze proiecte sportive menite să promoveze o dezvoltare economică și socială durabilă.

⁽¹⁾ „Protejarea integrității competițiilor sportive – ultima provocare a sportului modern”, Universitatea Paris 1 Panthéon-Sorbonne și Centrul internațional pentru securitatea sportului (International Centre for Sport Security, ICSS), mai 2014, p. 120-124.

1.6. Pentru dezvoltarea sectorului sportului, ar trebui încurajată, la diferite niveluri, utilizarea instrumentelor de finanțare ale UE.

1.7. Ar trebui să se promoveze, la nivel european, coeziunea socială, acțiunile pentru includerea grupurilor defavorizate în activitățile sportive și integrarea socială, inclusiv a persoanelor care sunt private de libertate, astfel încât acestea să poată găsi în sport un instrument de reintegrare în societate, dat fiind că produce o stare emoțională de bine și oferă stabilitate, grație valorilor de efort, solidaritate și, în definitiv, fairplay pe care le vehiculează și care pot contribui la combaterea excluziunii sociale și a discriminării.

1.8. În combaterea inegalității, UE îi revine un rol important în ce privește eliminarea barierelor care împiedică persoanele cu handicap să participe la activități sportive, promovarea participării acestora la concursuri și eradicarea oricărei forme de prejudecăți a societății în această privință. Prin urmare, ar fi oportun ca Comisia să propună Consiliului elaborarea unui „Cod european de bune practici în materie de sport și incluziune socială” pentru a încuraja și a stimula în mai mare măsură practicarea sportului de către persoanele cu handicap.

1.9. UE și statele membre ar trebui să acorde o atenție specială promovării sportului și activității fizice în rândul persoanelor vârstnice. Într-o Europă care îmbătrânește din ce în ce mai mult, este extrem de important să existe inițiative și finanțare în acest scop.

2. Introducere

2.1. În ce privește procesul de integrare europeană, Tratatul de la Lisabona prevede o serie de valori comune Uniunii și statelor sale membre. Aceste valori supreme sunt demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților.

Tratatul de la Lisabona conferă Uniunii Europene competențe pentru a dezvolta dimensiunea europeană a sportului (articolul 165 din TFUE). Este necesar să se abordeze diferitele dimensiuni – sociale, economice și culturale – ale fenomenului sportiv din punctul de vedere al legăturii acestora cu valorile consacrate la articolul 2 din TUE, ceea ce presupune obligația clară de a acționa a instituțiilor și statelor membre, care, în conformitate cu principiul subsidiarității, trebuie să promoveze politici, standarde și măsuri menite să dezvolte dimensiunea europeană a sportului.

2.2. Scopul prezentului aviz din proprie inițiativă este de a promova potențialul valorilor europene și al valorilor sportului, inclusiv al sporturilor de iarnă, făcându-l cunoscut tuturor cetățenilor și organizațiilor sociale, și de a da un impuls politicii UE în domeniul sportului, având în vedere faptul că, până în prezent, există doar câteva decizii judiciare izolate în acest domeniu, în general legate de exercitarea libertăților economice.

2.3. Încă din antichitate, filosofia greacă clasică făcea distincția între activitatea corporală și minte, spiritul „olimpic” reprezentând transpunerea ideilor dezvoltate de această filosofie, printre care cele mai importante erau etica și promovarea păcii.

Contribuția sportului la realizarea obiectivelor europene și globale ale Strategiei Europa 2020 este importantă, având în vedere aportul semnificativ pe care acest sector îl poate aduce la o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

3. Funcția socială a sportului

3.1. Pentru a garanta funcția socială a sportului, statele membre trebuie să dispună de infrastructuri adecvate care să înlesnească practicarea sportului, creând pe teritoriile lor respective o rețea de bază suficientă și echilibrată de instalații și echipamente sportive.

3.2. Voluntariatul continuă să fie piatra de temelie a sportului în Europa, deoarece voluntarii, împreună cu asociațiile sportive fără scop lucrativ, fac posibilă dezvoltarea și răspândirea idealurilor sportive. În acest sens, trebuie subliniată funcția școlii în difuzarea valorilor olimpice, întrucât ele promovează pacea și înțelegerea în sport, asigurând conviețuirea și integrarea într-o societate democratică și pluralistă, precum și valorile umane care se identifică cu sportul și care contribuie la eradicarea violenței, a rasismului, a intoleranței și a xenofobiei în sport.

3.2.1. Aplicarea principiilor buneii guvernante este indispensabilă pentru organizațiile sportive. Acestea trebuie să aibă la bază principiile transparenței, responsabilității și democrației și să asigure implicarea, în procesul de luare a deciziilor, a tuturor părților interesate, inclusiv a suporterilor, care promovează, în general, principiile fairplay-ului. Ar trebui să se reflecteze asupra posibilității de a impune cerințe mai stricte în materie de transparență atunci când activitățile sunt finanțate cu fonduri publice.

3.2.2. CESE consideră că este necesar să se ia în considerare posibilitatea coordonării acțiunilor împotriva fenomenelor indezirabile – cum ar fi corupția în ce privește rezultatele sportive, dopajul sau violența – nu doar pe baza competențelor care îi revin Uniunii în temeiul articolelor 6 și 165 din TFUE, ci și pe baza celor referitoare la spațiul de libertate, securitate și justiție, precum și a oricăror alte competențe care ar putea fi necesare în vederea adoptării de măsuri supranaționale care ar putea avea un efect descurajator real.

3.2.3. Aceste măsuri ar trebui să urmărească asigurarea unui nivel înalt de siguranță. Ele ar putea include, de exemplu, măsuri orientate către asigurarea cooperării și coordonării între autoritățile de poliție (Europol) și judiciare (Eurojust) și alte autorități competente, printre care trebuie să se numere federațiile sportive.

3.3. Promovarea activității fizice și a practicării sportului este un factor determinant pentru protejarea sănătății publice într-o societate modernă. Trebuie subliniat faptul că practicarea unui sport promovează un stil de viață sănătos, îmbunătățind calitatea vieții, și că, prin urmare, se pot exploata pe deplin posibilitățile oferite de sport, reducându-se astfel cheltuielile legate de sănătate.

3.4. Activitatea instituțională a UE în materie de sport a beneficiat de un impuls semnificativ grație dezbaterii publice care a intervenit în legătură cu așa-numita „dimensiune europeană a sportului”, cu includerea sportului în programul Erasmus+ sau cu inițiativele strategice privind egalitatea de gen în sport, printre altele. Prioritățile acestui program se dezbate anual; prin urmare, CESE solicită ca la următoarea evaluare să se țină seama de observațiile formulate în prezentul aviz.

3.4.1. Această activitate instituțională va trebui consolidată prin adoptarea măsurilor necesare pentru a fructifica valoarea adăugată și aspectele pozitive pe care le reprezintă sporturile autohtone, tradiționale și mai înrădăcinate la nivel local, ca ilustrare elocventă a diversității culturale și istorice a Uniunii, care trebuie promovată și răspândită.

3.4.2. Pe baza programului Erasmus+ mai sus menționat, Comisia ar trebui să realizeze o evaluare clară a impactului integrării activităților sportive în domeniul de aplicare al acestui program, în special în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor în materie de noi competențe și locuri de muncă, precum și în ce privește tineretul.

3.5. Pentru ca sportul să contribuie la consolidarea și dezvoltarea valorilor europene, este necesar să se adopte și să se pună în aplicare măsuri de coordonare, de completare sau de sprijin, orientate către protejarea acestor valori europene, în special a celor care vizează protecția demnității umane, precum și unele elemente ale parcursului educativ al persoanelor, a căror asimilare corespunzătoare este esențială pentru buna funcționare a democrației și a statului de drept. Această abordare poate fi consolidată grație mesajului de fairplay pe care îl canalizează sportul, transmițând societății o mare parte a valorilor europene.

Dimensiunea europeană a sportului are un rol la fel de important pentru a contribui la transpunerea în realitate a anumitor parametri care vizează egalitatea între femei și bărbați. Ar fi importantă crearea și utilizarea de materiale didactice pentru pregătirea factorilor de răspundere, destinate atât mediului sportiv, cât și părinților, pentru a contribui la eliminarea stereotipurilor de gen și la promovarea egalității între femei și bărbați în sport, și pentru a încuraja un echilibru tot mai mare în reprezentarea ambelor sexe în cadrul consiliilor de administrație și al comitetelor sportive. În acest context, elaborarea unei carte a celor mai bune practici în materie de dezvoltare personală a tinerilor și de protecție în domeniul sportului constituie un pas foarte important⁽²⁾.

3.6. Practicarea sportului, în mod individual sau colectiv, poate constitui o sursă legitimă de locuri de muncă, prosperitate și bunăstare, care, corect exploatată, joacă un rol foarte important în contextul actual, în ce privește combaterea șomajului în rândul tinerilor și a excluziunii sociale. Trebuie să se facă o referire specială la situația atleților care încep o a doua carieră, după ce s-au retras din competițiile sportive la nivel înalt, și care trebuie să se pregătească în mod specific pentru această etapă a vieții lor (carieră dublă). Echivalarea și recunoașterea diplomelor și a calificărilor în domeniul sportiv sunt indispensabile pentru dezvoltarea corespunzătoare a acestor tineri. Acest lucru are o importanță majoră pentru a pune capăt economiei subterane care poate exista în acest sector și pentru a o legaliza, pe viitor.

⁽²⁾ Aceasta a fost una dintre principalele concluzii ale Summitului politic interregional în domeniul sportului (Lisabona, 16 și 17 martie 2015), care a reunit majoritatea principalelor părți interesate la nivel mondial pentru a defini politici în materie de sport.

3.6.1. Ar fi oportun să se definească modul în care trebuie mobilizate mecanismele europene de finanțare pentru a promova sportul ca instrument menit să favorizeze integrarea socială și ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, egalitatea de gen, inovarea, crearea de rețele de organizații care militează pentru reintegrarea socială și alte obiective de interes public.

În calitate de mijloc de a combate excluziunea socială și de instrument de reintegrare, sportul constituie un vector ideal de concretizare a unor valori care stimulează dezvoltarea personală și socială, având un impact asupra sănătății și asupra formării persoanelor. Ar trebui promovate, la nivel european, coeziunea socială și integrarea socială, inclusiv a persoanelor care sunt private de libertate, care pot găsi în sport un instrument de reintegrare în societate, dat fiind că acesta produce o stare emoțională de bine și oferă coeziune și stabilitate, grație valorilor sale intrinseci de efort, solidaritate și, în definitiv, fairplay.

3.6.2. Ar trebui creată o rețea de organizații care să susțină coeziunea și reintegrarea socială prin intermediul practicării sportului, care să includă în special organizații ce se adresează unui public larg, obiectivul fiind ca acestea să realizeze un schimb de bune practici, pe baza valorilor europene consacrate în tratate. Ar trebui, de asemenea, să se organizeze un congres european privind practicile inovatoare de reintegrare socială prin sport, să fie instituite campionate la nivelul Uniunii Europene și să se publice și să se difuzeze rezultatele acestor rețele.

3.7. În lupta pentru combaterea inegalității, UE îi revine un rol instituțional important în ce privește eliminarea barierelor care împiedică persoanele cu handicap să participe la activități sportive, promovarea participării lor la concursuri și eradicarea oricărei forme de prejudecăți ale societății în această privință.

Ar fi oportun ca Comisia să propună Consiliului elaborarea unui „Cod european de bune practici în materie de sport și incluziune socială”.

3.7.1. Ar trebui încurajată integrarea persoanelor cu handicap grație sportului, prin intermediul unor manifestări sportive, în vederea îmbunătățirii calității vieții și a dezvoltării obiceiurilor sociale ale persoanelor cu handicap și ale familiilor acestora. Din această perspectivă, sportul nu este numai un obicei sănătos pentru aceste persoane, ci și îmbunătățește și sporește mobilitatea lor și le permite să își dezvolte capacitatea de a lua decizii, de a conviețui și de a lucra în echipă.

3.7.2. Pentru a promova difuzarea sportului paralimpic sau a sportului la nivel înalt pentru persoanele cu handicap și, astfel, a crește nivelul de sensibilizare în rândul cetățenilor, este necesar ca autoritățile publice să pună în aplicare o strategie de comunicare în ce privește Jocurile Paralimpice și alte evenimente internaționale la nivel înalt, cu utilizarea resurselor media și profesionale necesare, și culminând cu transmiterea la televiziune a Jocurilor Paralimpice, în condiții de înaltă calitate și cu un număr mare de ore de emisie și sloturi orare de prime-time.

3.7.3. Cadrul legislativ național utilizat de fiecare țară pentru a-și adapta legile la Convenția internațională privind drepturile persoanelor cu handicap urmărește aceleași obiective și include „accesibilitatea și proiectarea pentru toți utilizatorii” printre instrumentele care trebuie folosite pentru a modifica sau a crea medii care să permită participarea deplină a cetățenilor.

3.7.4. Întrucât unul dintre obstacolele întâlnite de obicei în mod sistematic la elaborarea de programe care să promoveze incluziunea persoanelor în vârstă și a persoanelor cu handicap în activitățile sportive constă în lipsa de formare a diferitelor părți implicate în acest proces, se recomandă furnizarea materialelor necesare pentru a răspunde nevoilor de formare ale cadrelor didactice, profesorilor de educație fizică și tehnicienilor sportivi, astfel încât aceștia să-și poată desfășura activitatea fizică și sportivă într-un mediu favorabil incluziunii.

3.8. În contextul procesului aparent ireversibil de îmbătrânire a societății europene, însoțit de o creștere constantă a speranței de viață, devine indispensabilă dezvoltarea unor inițiative și programe de promovare a sportului și a activității fizice în rândul persoanelor vârstnice. Acesta este un domeniu care, în cele mai multe țări, a fost trecut cu vederea și care necesită o atenție specială, atât la nivelul UE, cât și al statelor membre.

4. Natura economică a activităților sportive

4.1. Sportul are o dimensiune economică, care decurge din activitățile economice legate de practicarea sa și din profesionalizarea sa, aceste aspecte având un impact asupra pieței interne. Sportul are totodată o dimensiune specifică, bazată pe structuri ancorate în voluntariat și în funcțiile sale sociale, pedagogice și culturale, aducând o contribuție semnificativă la valori pozitive cum ar fi fairplay-ul, respectul și incluziunea socială.

Prin urmare, trebuie făcută distincția între interesele sportive și cele comerciale, iar CESE consideră că sportul ar trebui protejat de influența excesivă a economiei, astfel încât să prevaleze principiile și valorile pe care acesta le transmite.

4.1.1. Această specificitate a sportului, datorată aspectelor sale distinctive și esențiale, ar trebui să facă obiectul unui criteriu individualizat atunci când se aplică legislația Uniunii, în cazurile în care UE ar putea interveni într-un mod mai eficient decât statele membre și cu respectarea principiului subsidiarității.

4.2. În ceea ce privește dimensiunea economică a sportului, trebuie să se țină seama de legătura specială dintre aceste activități și drepturile fundamentale.

4.2.1. Astfel, pentru a se garanta o protecție adecvată împotriva încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală și, în special, împotriva pirateriei digitale, care pun în pericol economia sportului, trebuie să se ia măsuri echilibrate, în temeiul principiului proporționalității. În orice caz, trebuie să prevaleze drepturile fundamentale ale cetățenilor de a fi informați, pentru a garanta, cel puțin, dreptul publicului de a obține și de a primi știri, difuzarea evenimentelor de importanță majoră și dreptul jurnaliștilor de a informa.

4.2.2. Există alte domenii, cum ar fi politica în domeniul concurenței – în mod concret, ajutoarele de stat – în care ar fi indicat să se adopte orientări privind acest sprijin din partea statului, în vederea clarificării acelor care sunt considerate legitime pentru îndeplinirea misiunilor sociale, culturale și educative ale sportului.

4.2.3. În prezent, pariurile sportive online pe piețe nereglementate, în special pariurile ilegale, reprezintă una dintre principalele amenințări la adresa sportului, efectele lor negative fiind comparabile cu cele ale dopajului și ale violenței spectatorilor, și pot duce la manipulări, având în vedere natura incertă a rezultatelor competițiilor sportive. Există, de asemenea, alte aspecte, cum ar fi pariurile și jocurile, care necesită adoptarea de măsuri de interes public pentru prevenirea dependenței de jocuri și protecția minorilor, în special împotriva jocurilor de noroc online.

4.2.4. Sportul are caracteristica intrinsecă și inerentă de a stimula persoanele care îl practică să își îmbunătățească în mod constant performanțele și să urmărească excelența, ceea ce face ca sectorul sportului să se caracterizeze printr-o inovare constantă, care a transformat tehnologia sportivă într-un sector important în cadrul „științelor aplicate”, cum ar fi tehnologia textilă, mecanica mișcării umane, noile materiale, senzorii, mecanismele de acționare și proiectarea orientată spre ființa umană, în special. Construirea și exploatarea de infrastructuri sportive, precum și participarea și prezența la manifestările sportive devin o componentă importantă a „economiei experienței”, dezvoltarea turismului sportiv reprezentând, de asemenea, o ilustrare în acest sens.

4.2.5. Alte teme legate, din punct de vedere economic, de sport, cum ar fi libera circulație a persoanelor și a serviciilor, acordurile de sponsorizare, reglementarea activității agenților jucătorilor, asigurările sportive și sănătatea, programele educaționale pentru sportivi și calificările profesionale legate de sport ar trebui analizate și, dacă este cazul, ar trebui să facă obiectul adoptării sau propunerii de măsuri de către Comisie.

4.2.6. În ceea ce privește formarea profesională a antrenorilor mai tineri, este necesar să se îmbunătățească reglementările din diferitele state membre ale UE, ținând seama de faptul că activitatea unui antrenor este comparabilă cu cea a unui pedagog și că, în unele cazuri (de exemplu, în cursul pregătirii pentru competițiile sportive), antrenorul petrece mai mult timp cu tânărul sportiv decât un profesor cu elevul său. Formarea antrenorilor trebuie să aibă loc într-un cadru formal și să fie recunoscută la nivel de învățământ printr-o diplomă acordată de stat.

4.2.7. CESE solicită ca federațiile sportive europene să se implice în apărarea valorilor și principiilor menționate în acest aviz, sperând ca acțiunea lor în toate domeniile să aibă la bază aceste principii și valori, cel puțin în cazul activităților care presupun acordarea de premii și de recunoaștere publică.

Bruxelles, 2 iulie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE